

DOI 10.31558/2519-2949.2026.2.4

УДК 329:352(477)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2181-7306>

Горай О. С., Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України

ПОЛІТИЧНІ КОАЛІЦІЇ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Дослідження присвячене аналізу специфіки формування та функціонування політичних коаліцій на рівні місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади в Україні. Виявлено особливості коаліційної взаємодії політичних сил у місцевих радах. Проаналізовано вплив децентралізаційних реформ на механізми узгодження інтересів та визначити проблемні аспекти колективного прийняття рішень на локальному рівні. Встановлено, що децентралізація створила новий контекст для функціонування коаліцій на місцевому рівні. Передача повноважень та ресурсів від центру до місцевого самоврядування, формування об'єднаних територіальних громад та зростання ролі місцевих рад трансформували коаліційні процеси. Виявлено специфіку місцевих коаліцій порівняно з парламентськими: більша роль персоналізованих факторів та місцевих еліт, слабша партійна дисципліна, вища залежність від регіональних лідерів та бізнес-груп. Систематизовано проблеми колективного узгодження: відсутність правового регулювання формування коаліцій, конфлікт між партійною логікою та локальними інтересами, недостатня інституціоналізація коаліційних угод, проблеми координації між радою та виконавчими органами. Ідентифіковано типи коаліцій у місцевих радах: партійно-ідеологічні, регіонально-кланові, проєктно-орієнтовані та гібридні моделі. Доведено, що успішність коаліційної взаємодії залежить від якості політичного лідерства, громадянської активності, ефективності комунікації між партнерами. Визначено перспективи подальших досліджень, що включають розробку механізмів інституціоналізації місцевих коаліцій; виявлення впливу воєнного стану на коаліційні процеси в органах місцевого самоврядування; вивчення міжнародного досвіду формування коаліцій на локальному рівні, зокрема в країнах Центральної та Східної Європи з метою його адаптації до українських реалій; дослідження ролі громадянського суспільства та механізмів громадського контролю за виконанням коаліційних угод на місцевому рівні; аналіз взаємозв'язку між типом коаліції в місцевій раді та ефективністю управління громадою, якістю надання публічних послуг та темпами соціально-економічного розвитку територій.

Ключові слова: політичні коаліції, місцеве самоврядування, децентралізація влади, місцеві ради, об'єднані територіальні громади, локальні коаліції, узгодження інтересів, місцева демократія, територіальні громади, муніципальна влада.

Постановка проблеми. Децентралізація влади, що розпочалася в Україні у 2014 році і набула інституційного завершення у 2020 році з формуванням об'єднаних територіальних громад, докорінно змінила структуру публічної влади в державі. Передача значних повноважень, фінансових ресурсів та відповідальності від центральних органів до органів місцевого самоврядування перетворила місцеві ради на важливих суб'єктів політичного процесу, рішення яких безпосередньо впливають на якість життя мільйонів громадян. В умовах багатопартійності та пропорційної виборчої системи на місцевих виборах формування стабільних коаліцій у місцевих радах стало критично важливим для ефективного управління територіальними громадами. Проте практика останніх років засвідчує численні проблеми у процесах формування коаліцій на локальному рівні – від відсутності чіткого правового регулювання до конфліктів між партійною дисципліною та місцевими інтересами; від нестабільності коаліційних угод до неефективної координації між представницькими та виконавчими органами місцевої влади. Актуальність дослідження політичних коаліцій в органах місцевого самоврядування зростає в умовах воєнного стану, коли ефективність місцевої влади, здатність до швидкого прийняття узгоджених рішень та консолідація зусиль різних політичних сил стають питанням не лише розвитку, але й виживання територіальних громад.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблематика політичних коаліцій на рівні місцевого самоврядування в українській політичній науці довгий час залишалася на периферії дослідницької

уваги, значно поступаючись інтересу до парламентських та урядових коаліцій. Проте процеси децентралізації та зростання політичної ваги місцевих рад стимулювали появу низки важливих досліджень у цій сфері.

Варто насамперед привернути увагу до здобутків таких українських дослідників, як О. Батанов, О. Дмитренко, Я. Жаліло, Г. Зеленько, О. Кравченко, В. Кремена, В. Куйбіда, О. Лиска, Р. Манайло-Приходько, В. Романова, М. Рубчак, М. Стефурак, А. Ткачук, В. Федоренко, О. Чернеженко, О. Шевченко, С. Янішевський. Емпіричні дослідження практики коаліцебудування в українських територіальних громадах проводилися низкою аналітичних центрів. Зокрема, Центр політико-правових реформ систематично моніторив процеси формування місцевих рад, запропонував проєкт Концепції громади як юридичної особи публічного права, який передбачає зміни до законодавства з питань діяльності місцевого самоврядування, цивільного, бюджетного й податкового законодавства [1]. Разом із тим системний аналіз політичних коаліцій в органах місцевого самоврядування в умовах децентралізації залишається малодослідженим. Наявні праці фокусуються здебільшого на загальних питаннях реформи або окремих аспектах діяльності місцевих рад, тоді як коаліційні процеси на локальному рівні потребують спеціального наукового осмислення.

Мета і завдання дослідження. Метою даної статті є комплексний аналіз особливостей формування та функціонування політичних коаліцій в органах місцевого самоврядування в контексті процесів децентралізації влади в Україні з виявленням специфіки формування коаліцій на локальному рівні, основних проблем колективного узгодження та перспектив інституційного розвитку. Реалізація означеної мети передбачає наступні дослідницькі завдання: проаналізувати вплив децентралізації на трансформацію ролі та значення місцевих рад у системі публічної влади та на зміну контексту коаліційної взаємодії на локальному рівні; виявити специфічні характеристики політичних коаліцій у місцевих радах порівняно з парламентськими коаліціями; систематизувати основні проблеми колективного узгодження в органах місцевого самоврядування в умовах децентралізації; розробити типологію коаліційних конфігурацій у місцевих радах України з урахуванням регіональної специфіки; з'ясувати правові та інституційні рамки функціонування місцевих коаліцій та визначити напрями їх удосконалення; окреслити перспективи розвитку інституту політичних коаліцій на рівні місцевого самоврядування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Децентралізація, розпочата в Україні у 2014 році, стала одним із найбільш послідовних та результативних напрямів державного будівництва за всі роки незалежності. Вона докорінно змінила політичне значення місцевих рад. Якщо раніше вони часто сприймалися як другорядні органи влади з обмеженими можливостями впливу на життя громадян, то після реформування місцеві ради, особливо на базовому рівні, перетворилися на важливі центри прийняття рішень, що розпоряджаються значними ресурсами та визначають стратегії розвитку територій [2]. Підвищилась політична конкуренція на місцевих виборах та з'явилися стимули для формування ефективних коаліцій у місцевих радах. Якщо до реформи коаліційні процеси в багатьох місцевих радах мали формальний характер через обмеженість реальних повноважень, то в умовах децентралізації питання про те, хто контролює більшість у раді та як організована взаємодія між фракціями, набуло принципового значення для розвитку громади. При цьому політичні коаліції в органах місцевого самоврядування мають низку суттєвих відмінностей від парламентських коаліцій, що зумовлено специфікою локального рівня політичної системи.

Якщо на парламентському рівні партійна ідентичність та дисципліна відіграють визначальну роль у формуванні коаліцій, то на місцевому рівні партійність часто має більш умовний характер. Депутати місцевих рад, навіть обрані від загальнонаціональних партій, нерідко керуються насамперед локальними інтересами, інтересами власних виборчих округів або особистими зв'язками з місцевими елітами. В цьому відношенні привертає увагу наукова розвідка С. Янішевського, що стосується чинників виникнення та перспектив політичної діяльності [3]. У своєму аналітичному звіті С. Янішевський аналізує місцеві вибори 2015 р. та здійснює типологізацію регіональних партій за їх результатами. Дослідження засвідчує, що в багатьох українських місцевих радах партійні фракції мають низьку внутрішню згуртованість, а депутати легко порушують партійну дисципліну, коли це суперечить їхнім місцевим інтересам. Це робить місцеві коаліції менш передбачуваними та стабільними порівняно з парламентськими.

На місцевому рівні виборці часто голосують не стільки за партію, скільки за конкретних кандидатів, яких вони знають особисто або за репутацією. Це означає, що коаліції в місцевих радах часто формуються навколо харизматичних місцевих лідерів – мерів, бізнесменів, громадських діячів,

– а не навколо партійних програм [4]. Місцеві ради вирішують переважно конкретні практичні питання – від ремонту доріг до фінансування шкіл, від тарифів на комунальні послуги до земельних питань. Ці питання рідко мають чітку ідеологічну забарвленість, що створює більше можливостей для ситуативних коаліцій та компромісів між різними політичними силами.

На відміну від парламентського рівня, де коаліція формує уряд, у місцевих радах міський голова обирається окремо від формування фракцій, що може створювати ситуації розділеного правління, коли мер належить до однієї політичної сили, а більшість у раді контролює інша. На локальному рівні економічні інтереси часто прямо впливають на політичну конфігурацію. Місцеві бізнесмени, які контролюють значні активи в громаді, можуть відігравати ключову роль у формуванні та підтримці коаліцій, навіть не будучи формально присутніми в раді [5, с. 501].

Незважаючи на позитивні зрушення, які принесла децентралізація, процеси колективного узгодження в органах місцевого самоврядування стикаються з низкою серйозних проблем.

1. Відсутність чіткого правового регулювання коаліцій у місцевих радах. На відміну від парламенту, де Конституція України прямо передбачає створення коаліції депутатських фракцій, для місцевих рад такої норми немає. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» містить лише загальні положення про депутатські фракції, не визначаючи механізмів формування коаліцій, їх правового статусу та відповідальності [6, ст. 170]. Ця правова невизначеність породжує численні практичні проблеми (колективної суб'єктності, права на висунення кандидатур на ключові посади, виходу з коаліції чи її розпуску).

2. Конфлікт між партійною логікою та локальними інтересами. Загальнонаціональні партії намагаються контролювати своїх представників у місцевих радах, вимагаючи дотримання партійної лінії. Проте місцеві депутати часто стикаються з ситуаціями, коли позиція партії суперечить інтересам їхньої громади або виборчого округу. Це створює напругу та може призводити до розколу фракцій. Особливо гостро ця проблема проявляється в об'єднаних територіальних громадах, де представники різних населених пунктів, що раніше були окремими громадами, мають різні пріоритети.

3. Нестабільність коаліційних угод. Практика показує, що багато коаліцій у місцевих радах є нестійкими, часто перебудовуються або фактично припиняють функціонувати через конфлікти між учасниками. На відміну від парламентського рівня, де розпад коаліції може призвести до дострокових виборів, на місцевому рівні такого механізму немає, що створює можливості для політичних маніпуляцій та постійних переформатувань більшості.

4. Координація між радою та виконавчими органами. В українській моделі місцевого самоврядування міський голова має значні повноваження та формує виконавчі органи, але водночас залежить від підтримки ради в ключових питаннях, особливо бюджетних. Якщо міський голова не має підтримки стабільної більшості в раді, це може призводити до хронічних конфліктів та неефективності управління.

5. Недостатня інституціоналізація коаліційних процедур. Багато місцевих рад не мають регламентів, які б чітко визначали порядок формування коаліцій, механізми прийняття узгоджених рішень, процедури розв'язання конфліктів між коаліційними партнерами. Це робить коаліційну взаємодію залежною від політичної волі та особистих домовленостей лідерів, а не від інституційних норм.

6. Вплив корупційних ризиків на коаліційні процеси. Контроль над земельними ресурсами, комунальним майном, бюджетними коштами створює спокуси для використання коаліцій як інструментів розподілу ренти між учасниками, а не як механізмів ефективного управління громадою.

Аналіз практики українських місцевих рад дозволяє виділити кілька основних типів коаліційних конфігурацій, які формуються залежно від політичного контексту, розміру громади та інших факторів: партійно-ідеологічні коаліції (найбільш характерні для великих міст обласного значення, де загальнонаціональні партії мають відносно сильні позиції та розвинену організаційну структуру); регіонально-кланові коаліції (характерні для середніх та малих міст, а також для об'єднаних територіальних громад, де значну роль відіграють місцеві бізнес-групи та політичні клани); проєктно-орієнтовані коаліції (формуються навколо конкретних завдань або проєктів розвитку громади); мерські коаліції (формуються навколо підтримки або протистояння міському голові); опозиційні коаліції (формуються як опозиція до міського голови, об'єднуючи різні фракції навколо критики його політики та блокування певних ініціатив).

Досвід формування та функціонування політичних коаліцій в органах місцевого самоврядування демонструє значну регіональну варіативність, зумовлену історичними, культурними та соціально-

економічними особливостями різних частин України. У Західному регіоні, зокрема в Галичині, коаліційні процеси на місцевому рівні характеризуються відносно вищим рівнем партійності та ідеологічної структурованості. Тут загальнонаціональні партії мають сильніші організаційні структури та більш лояльний електорат. Коаліції частіше формуються за принципом ідеологічної близькості, а партійна дисципліна є відносно вищою порівняно з іншими регіонами. Громадянська активність та контроль з боку місцевих спільнот також створюють додаткові стимули для прозорості коаліційних угод [7, с. 133]. У Центральному регіоні спостерігається більша строкатість коаліційних моделей. Великі обласні центри, такі як Київ, Вінниця, Черкаси, демонструють конфігурації, близькі до західноєвропейських моделей з акцентом на партійну конкуренцію. Натомість у менших містах та сільських громадах регіону сильнішу роль відіграють персоналізовані фактори та місцеві еліти. Східний і Південний регіони традиційно характеризуються вищим рівнем впливу бізнес-груп на місцеву політику. Тут коаліції в місцевих радах часто формуються навколо економічних інтересів, контролю над комунальними підприємствами та земельними ресурсами. Партійна належність може легко змінюватися залежно від політичної кон'юнктури, а стабільність коаліцій більше залежить від балансу економічних інтересів, ніж від програмних домовленостей. Особливу специфіку мають прикордонні регіони, де на коаліційні процеси впливають транскордонні зв'язки, особливості етнічного складу населення та геополітичні чинники. Після початку широкомасштабної російської агресії в 2022 році ці фактори набули ще більшого значення [8].

Розмір територіальної громади суттєво впливає на характер коаліційних процесів у місцевих радах. У великих містах (обласних центрах та містах обласного значення) коаліційна динаміка найбільше наближена до парламентської моделі. Тут діють численні партійні організації, існує розвинене громадянське суспільство, активні медіа та значна увага з боку центральної влади. У середніх містах (районних центрах та містах районного значення) коаліційні процеси мають проміжний характер. Партійні структури є присутніми, але їх організаційна спроможність нижча. У малих містах та селищах міського типу коаліційна взаємодія набуває найбільш персоналізованого характеру. Партійність часто є номінальною – депутати можуть бути обрані від різних партій, але керуватися насамперед місцевими інтересами та особистими стосунками. Коаліції тут радше нагадують неформальні групи підтримки міського голови або впливових місцевих акторів.

В об'єднаних територіальних громадах, особливо тих, що утворилися з кількох раніше окремих населених пунктів, коаліційна динаміка має специфічний характер. Тут до звичайних факторів додається територіальний компонент – представники різних населених пунктів можуть консолідуватися для захисту інтересів «своїх» сіл чи селищ незалежно від партійної належності [9]. Це створює феномен «територіальних фракцій», які можуть бути сильнішими за партійні. У сільських громадах коаліційні процеси часто мають найменш формалізований характер. Невеликий розмір ради (часто 15-20 депутатів), особисте знайомство більшості депутатів між собою та з виборцями, відсутність розвинених партійних структур роблять коаліції більш схожими на неформальні угоди між окремими депутатами або їх групами.

Правове регулювання політичних коаліцій на рівні місцевого самоврядування в Україні характеризується фрагментарністю та недостатністю нормативного забезпечення. На відміну від парламентського рівня, де Конституція України містить окрему статтю 83, що регулює формування коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді, для місцевих рад аналогічних конституційних норм не передбачено [10, ст. 141]. Базовим законодавчим актом, який регулює діяльність органів місцевого самоврядування, є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року. Проте цей закон містить лише загальні положення про депутатські фракції та їх роль у роботі місцевих рад, не визначаючи механізмів формування коаліцій, їхнього правового статусу, процедур прийняття коаліційних рішень та відповідальності. Стаття 19 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» передбачає, що депутати місцевої ради можуть об'єднуватися у депутатські фракції відповідно до їх партійної належності, проте будь-яких спеціальних норм щодо коаліцій цей закон не містить [11, ст. 19]. Це створює правовий вакуум, коли коаліції фактично функціонують у багатьох місцевих радах, але їхній статус залишається юридично невизначеним.

Деякі місцеві ради намагаються врегулювати коаліційні процеси через власні регламенти. Проте відсутність загальнодержавних стандартів призводить до великої різноманітності підходів – від детального регулювання процедур формування коаліцій до повної відсутності будь-яких норм у цій сфері. Крім того, правова сила положень регламентів місцевих рад є обмеженою, оскільки вони не можуть суперечити або виходити за межі повноважень, визначених законом. Важливим аспектом є

також питання відповідальності за порушення коаліційних угод. Якщо на парламентському рівні існують певні механізми, хоч і недосконалі, то для місцевих рад такі механізми практично відсутні. Депутат, який порушив коаліційну угоду, фактично не несе жодної юридичної відповідальності, що підриває стабільність коаліцій. Ще однією проблемою є відсутність чіткого регулювання взаємодії між коаліцією в раді та міським головою. Закон не визначає, чи має коаліція право висувати вимоги до мера щодо формування виконавчих органів, погодження кандидатур на ключові посади, визначення пріоритетів бюджетної політики тощо.

Для підвищення ефективності функціонування політичних коаліцій в органах місцевого самоврядування необхідна їх інституціоналізація через удосконалення правового регулювання та розвиток організаційних механізмів. Доцільним є внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» з метою законодавчого закріплення інституту коаліції в місцевих радах. Важливим є розроблення типового регламенту місцевої ради, який би містив детальні процедурні норми щодо коаліційної діяльності. Необхідно врегулювати питання взаємодії між коаліцією в раді та міським головою, зокрема механізми узгодження кандидатур на керівні посади в виконавчих органах, процедури спільного обговорення стратегічних питань розвитку громади, механізми розв'язання конфліктів. Доцільно запровадити механізми громадського контролю за виконанням коаліційних угод, зокрема через оприлюднення тексту угоди, регулярне звітування про стан її виконання, можливість громадськості ініціювати обговорення питань, пов'язаних з діяльністю коаліції.

Висновки. Проведений аналіз особливостей формування та функціонування політичних коаліцій в органах місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади в Україні дозволяє сформулювати ряд важливих висновків та окреслити перспективи подальших досліджень.

Децентралізація влади створила якісно новий контекст для функціонування політичних коаліцій на місцевому рівні. Передача значних повноважень та ресурсів від центральних органів до органів місцевого самоврядування, формування об'єднаних територіальних громад, зростання політичної ваги місцевих рад у системі публічної влади трансформували коаліційні процеси з формальних процедур у реальні механізми розподілу влади та ресурсів на локальному рівні. Питання контролю над більшістю в місцевій раді набуло принципового значення для розвитку громади. Основними проблемами колективного узгодження в органах місцевого самоврядування в умовах децентралізації є: відсутність чіткого правового регулювання процедур формування коаліцій у місцевих радах; конфлікт між партійною логікою та локальними інтересами; недостатня інституціоналізація коаліційних угод на місцевому рівні; проблема координації між радою та виконавчими органами; виклики забезпечення стабільності коаліцій у багатопартійному середовищі; вплив корупційних ризиків на коаліційні процеси. Успішність коаліційної взаємодії на місцевому рівні значною мірою залежить від якості місцевого політичного лідерства, рівня громадянської активності та громадського контролю, ефективності комунікації між коаліційними партнерами, здатності до компромісів і узгодження позицій, а також від наявності інституційних механізмів розв'язання конфліктів. Правове та інституційне забезпечення функціонування коаліцій у місцевих радах потребує суттєвого вдосконалення. Необхідні зміни до законодавства про місцеве самоврядування з метою законодавчого закріплення інституту коаліції, визначення процедур її формування та діяльності, механізмів відповідальності за порушення коаліційних угод, а також врегулювання взаємодії між коаліцією в раді та міським головою.

Перспективи подальших досліджень включають розробку конкретних механізмів інституціоналізації місцевих коаліцій через удосконалення законодавства та типових регламентів; аналіз впливу воєнного стану на коаліційні процеси в органах місцевого самоврядування та формування нових моделей консолідації місцевих еліт в умовах безпекових викликів; вивчення міжнародного досвіду локального коаліцебудування, зокрема в країнах Центральної та Східної Європи, для його адаптації до українських реалій; дослідження ролі громадянського суспільства та механізмів громадського контролю за виконанням коаліційних угод на місцевому рівні; аналіз взаємозв'язку між типом коаліції в місцевій раді та ефективністю управління громадою, якістю надання публічних послуг та темпами соціально-економічного розвитку території.

Бібліографічний список:

1. Місцеве самоврядування крізь призму судової практики (2017-2023). ЦППР. 2023. URL: <https://pravo.org.ua/books/strong-mistseve-samovryaduvannya-kriz-pryzmu-sudovoyi-praktyky-em-2017-2023-em-strong/>.

2. Кравченко О. Децентралізація влади в Україні: історія реформування, проблеми законодавчого унормування та шляхи підвищення ефективності впровадження. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2025. №1 (129). С. 45–49. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2025/1.129-5>
3. Янішевський С. Локальні політичні проекти: чинники виникнення та перспективи політичної діяльності (за підсумками місцевих виборів-2015). URL: <http://www.niss.gov.ua/catalogue/8> .
4. Балачук І., Романюк Р. «Слуги» створили Раду коаліції для координації роботи ВР, ОП та уряду. *Українська правда*. 2025. 8 вересня.
5. Корнієнко В. О. Олігархізація влади. Енциклопедія політики і права. Наукове видання. За ред. д.політ. н., проф. В. П. Горбатенка і д.політ. н. П. В. Мироненка. Київ : Видавництво Політія, 2024. С. 500–502.
6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24.
7. Стефурак М. М. Механізми взаємодії політичної опозиції та влади на прикладі західних областей України : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Івано-Франківськ, 2017. 253 с.
8. Уряд вніс зміни до правил прикордонного режиму та режимних обмежень в районах, прилеглих до адмінмежі та лінії розмежування з ТОТУ. Державна прикордонна служба України: офіційний веб-сайт. 2021. 25 серпня. URL: <https://dpsu.gov.ua/uk/news/30111-Uryad-vnis-zmini-do-pravil-prikordonnogo-rezhimu-ta-rezhimnih-obmezhen-v-rayonah-prilegkih-do-adminmezhi-ta-linii-rozmezhuвання-z-TOTU>
9. Рубчак М. В. Сутність і типологія ідентичності територіальної громади. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. №3. С. 71–77. URL: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.3.12>
10. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
11. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 40.

References:

1. Mistseve samovriaduvannia kriz pryzmu sudovoi praktyky (2017-2023) (2023). TsPPR. URL: <https://pravo.org.ua/books/strong-mistseve-samovriaduvannya-kriz-pryzmu-sudovoyi-praktyky-em-2017-2023-em-strong/>.
2. Kravchenko O. (2025). Detsentralizatsiia vlady v Ukraini: istoriia reformuvannia, problemy zakonodavchoho unormuvannia ta shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti vprovadzhenia. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky*. 1 (129), 45–49.
3. Ianishevskiy S. Lokalni politychni proekty: chynnyky vynykennia ta perspektyvy politychnoi diialnosti (za pidsumkamy mistsevykh vyboriv-2015). URL: <http://www.niss.gov.ua/catalogue/8> .
4. Balachuk I., Romaniuk R. (2025). «Sluhy» stvoryly Radu koalitsii dlia koordynatsii roboty VR, OP ta uriadu. *Ukrainska pravda*. 8 veresnia.
5. Korniienko V. O. (2024). Oliharkhizatsiia vlady. Entsyklopediia polityky i prava. Naukove vydannia. Za red. d.polit. n., prof. V. P. Horbatenka i d.polit. n. P. V. Myronenka. Kyiv : Vydavnytstvo Politiia. S. 500–502.
6. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini (1997). : Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 r. № 280/97-VR. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 24.
7. Stefurak M. M. (2017). Mekhanizmy vzaiemodii politychnoi opozytsii ta vlady na prykladi zakhidnykh oblastei Ukrainy : dys. ... kand. polit. nauk : 23.00.02. Ivano-Frankivsk, 253 s.
8. Uriad vnis zminy do pravyl prykordonnoho rezhymu ta rezhymnykh obmezhen v raionakh, prylehlykh do adminmezhi ta linii rozmezhuвання z TOTU (2021). Derzhavna prykordonna sluzhba Ukrainy: ofitsiyniy veb-sait. 25 serpnia. URL: <https://dpsu.gov.ua/uk/news/30111-Uryad-vnis-zmini-do-pravil-prikordonnogo-rezhimu-ta-rezhimnih-obmezhen-v-rayonah-prilegkih-do-adminmezhi-ta-linii-rozmezhuвання-z-TOTU> .
9. Rubchak M. V. (2021). Sutnist i typolohiia identychnosti terytorialnoi hromady. *Dniprovskiyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava*. №3. S. 71–77. URL: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.3.12>
10. Konstytutsiia Ukrainy (1996).: pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 30.
11. Pro status deputativ mistsevykh rad : Zakon Ukrainy (2002). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. № 40.

Horai O. Political coalitions in local self-government bodies in the conditions of decentralization

The study is devoted to the analysis of the specifics of the formation and functioning of political coalitions at the level of local self-government in the context of decentralization of power in Ukraine. The features of the coalition interaction of political forces in local councils are revealed. The impact of decentralization reforms on the mechanisms of coordination of interests is analyzed and problematic aspects of collective decision-making at the local level are identified. It is established that decentralization has created a new context for the functioning of coalitions at the local level. The transfer of powers and resources from the center to local self-government, the formation of united territorial communities and the

growth of the role of local councils have transformed coalition processes. The specifics of local coalitions compared to parliamentary ones are revealed: a greater role of personalized factors and local elites, weaker party discipline, higher dependence on regional leaders and business groups. The problems of collective coordination are systematized: lack of legal regulation of coalition formation, conflict between party logic and local interests, insufficient institutionalization of coalition agreements, problems of coordination between the council and executive bodies. Types of coalitions in local councils are identified: party-ideological, regional-clan, project-oriented and hybrid models. It is proven that the success of coalition interaction depends on the quality of political leadership, civic activity, and the effectiveness of communication between partners. Prospects for further research are identified, including the development of mechanisms for institutionalizing local coalitions; identifying the impact of martial law on coalition processes in local self-government bodies; studying international experience in coalition formation at the local level, in particular in the countries of Central and Eastern Europe with the aim of adapting it to Ukrainian realities; studying the role of civil society and mechanisms of public control over the implementation of coalition agreements at the local level; analysis of the relationship between the type of coalition in the local council and the effectiveness of community management, the quality of public service provision and the pace of socio-economic development of territories.

Keywords: *political coalitions, local self-government, decentralization of power, local councils, united territorial communities, local coalitions, coordination of interests, local democracy, territorial communities, municipal government.*